

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра політології та філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри політології та філософії

Ольга ВІННІЧУК

підпис

28 серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ООК 20 Теорія міжнародних відносин та геополітика

Підготовки фахівців	<i>першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</i>
за освітньо-професійною програмою	<i>«Політологія»</i>
спеціальності	<i>052 Політологія</i>
галузі знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
мова навчання	<i>українська</i>

2024-2025 навчальний рік

Розробник програми: Леся РУДА, кандидат політичних наук, асистент кафедри політології та філософії

Ухвалено на засіданні кафедри політології та філософії

Протокол № 9 від «28» серпня 2023 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

підпис

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Мета вивчення обов'язкового освітнього компоненту професійної підготовки.

Грунтовне вивчення міжнародних відносин шляхом виокремлення загальних тенденцій їх розвитку, осмислення та теоретичне відтворення явищ і тенденцій у системі міжнародних відносин, пошук витоків і причин цих явищ і тенденцій, які зазвичай носять закономірний характер.

«Теорія міжнародних відносин та геополітика» формує вміння аналізувати зміст сучасних наукових поглядів на характер міжнародної політики, сучасне міжнародне становище та процеси, що відбуваються в різних країнах та регіонах, закономірності та головні тенденції світового розвитку, глобальні проблеми сучасності; вміння прогнозувати наслідки зіткнення національних інтересів різних держав, розуміти взаємозв'язки між подіями і явищами, що відбуваються на міжнародній арені, здійснювати порівняльний аналіз міжнародно-політичної інформації та використовувати її у практичній діяльності.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика освітнього компоненту			
	денна форма здобуття вищої освіти		заочна форма здобуття вищої освіти	
Рік навчання	другий (2024-2025)		другий (2024-2025)	третій (2025-2026)
Семестр вивчення	3	4	4	5
Кількість кредитів ЄКТС	2,5	4	2,5	4
Загальний обсяг годин	195		195	
Кількість годин навчальних занять	34	56	4	18
Лекційні заняття	20	30	4	10
Практичні заняття	-		-	-
Семінарські заняття	14	26	-	8
Лабораторні заняття	-		-	
Самостійна робота	41	64	71	102
Форма підсумкового контролю	екзамен		екзамен	

3. Статус дисципліни – обов'язковий освітній компонент професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення освітнього компоненту.

Визначаються інтегральним характером навчальної дисципліни, міждисциплінарним дискурсом; тісним зв'язком з комплексом гуманітарних дисциплін. Програма враховує набуті здобувачами вищої освіти знання під час вивчення курсів «Історія зарубіжних політичних вчень», «Загальна теорія політики», тощо.

5. Програмні компетентності навчання.

Інтегральна компетентність
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності (ЗК)	Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)%
ЗК 01 Знання предметної області та розуміння професійної діяльності	СК 04 Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності СК 05 Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування СК 06 Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні

6. Очікувані результати навчання з дисципліни.

Програмні результати навчання:

РН 11 Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

РН 13 Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні

7. Засоби діагностики результатів навчання є опитування, виконання семінарських, тести, самостійна робота, модульна контрольна робота, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle та ін., екзамен

8. Програма навчальної дисципліни:

Денна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	разом	у тому числі			
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1					
Теоретичні основи міжнародних відносин та геополітики.					
Міжнародні відносини та тенденції розвитку міждержавної взаємодії					
Тема 1. Теорії міжнародних відносин та геополітики у системі суспільних наук.	7	2		2	3
Тема 2. Сучасні наукові підходи до розуміння міжнародних відносин	8	2			6
Тема 3. Історія розвитку та вивчення міжнародних відносин в соціально-політичній думці. Характеристика історичних типів міжнародних систем	14	4		4	6
Тема 4. «Канонічні» парадигми в теорії міжнародних відносин. «Великі дебати»	14	4		4	6

Тема 5. Класичні геополітичні концепції в теорії міжнародних відносин	11	4		2	5
Тема 6. Теоретичні дискусії з проблем міжнародних відносин після закінчення «холодної війни».	9	2		2	5
Тема 7. Сутність та класифікація міжнародних систем	9	2		2	5
Тема 8. Держава як ключовий суб'єкт міжнародних відносин	9	2		2	5
Тема 9. Недержавні суб'єкти міжнародних відносин	14	4		4	6
Тема 10. Сутність та форми міжнародних процесів	14	4		4	6
Тема 11. Сучасні міжнародні інтеграційні процеси	14	4		4	6
Тема 12. Правові принципи регулювання міжнародних відносин	10	2		2	6
Тема 13. Міжнародна дипломатія	10	2		2	6
Тема 14. Глобальні проблеми сучасності та їх вплив на міжнародну політику	12	4		2	6
Тема 15. Поняття, категорії та механізми забезпечення міжнародного порядку	10	2		2	6
Тема 16. Моральний та етичний виміри міжнародних відносин	10	2			8
Тема 17. Інформатизація сучасних міжнародних відносинах. Інтернет як інструмент міжнародної політики	10	2			8
Тема 18. Україна в системі сучасних міжнародних відносин	10	2		2	6
Разом годин	195	50	0	40	105

Заочна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	разом	у тому числі			
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1					
Теоретичні основи міжнародних відносин та геополітики.					
Міжнародні відносини та тенденції розвитку міждержавної взаємодії					
Тема 1. Теорії міжнародних відносин та геополітики у системі суспільних наук.	4				4
Тема 2. Сучасні наукові підходи до розуміння міжнародних відносин	4				4
Тема 3. Історія розвитку та вивчення міжнародних відносин в соціально-політичній думці. Характеристика історичних типів міжнародних систем	12				12
Тема 4. «Канонічні» парадигми в теорії міжнародних відносин. «Великі дебати»	12	2			10
Тема 5. Класичні геополітичні концепції в теорії міжнародних відносин	12	1			11
Тема 6. Теоретичні дискусії з проблем міжнародних відносин після закінчення «холодної війни».	12	1			11
Тема 7. Сутність та класифікація міжнародних систем	11	2		1	8

Тема 8. Держава як ключовий суб'єкт міжнародних відносин	12	2			10
Тема 9. Недержавні суб'єкти міжнародних відносин	12	2			10
Тема 10. Сутність та форми міжнародних процесів	11	2		1	8
Тема 11. Сучасні міжнародні інтеграційні процеси	11			1	10
Тема 12. Правові принципи регулювання міжнародних відносин	11			1	10
Тема 13. Міжнародна дипломатія	12				12
Тема 14. Глобальні проблеми сучасності та їх вплив на міжнародну політику	12	1			11
Тема 15. Поняття, категорії та механізми забезпечення міжнародного порядку	12			2	10
Тема 16. Моральний та етичний виміри міжнародних відносин	12				12
Тема 17. Інформатизація сучасних міжнародних відносинах. Інтернет як інструмент міжнародної політики	12				12
Тема 18. Україна в системі сучасних міжнародних відносин	11	1		2	8
Разом годин	195	14	0	8	173

9. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів.

Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, виконанні аналітичних завдань.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Формою підсумкового контролю є екзамен.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Змістовий модуль				
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР		
30 балів	10 балів	20 балів	40 балів	100 балів

Критерії оцінювання семінарського заняття.

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів.

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12 бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Відповіді студентів на практичних заняттях оцінюються за 12-бальною системою за наступними критеріями:

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Високий (творчо-професійний)	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити та розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно й творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити й розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими й міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні навчальні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
Достатній (алгоритмічний)	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати та систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; його відповіді повні, логічні, обґрунтовані, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	7	Здобувач вищої освіти правильно й логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями та фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
Середній (репродуктивний)	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; його відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але його окремі висновки нелогічні, непослідовні.
	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає у нього значні труднощі.

Початковий (понятійний)	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота проводиться у формі у формі тестування або онлайн тестування у системі MOODLE. Максимальна кількість балів за МКР – 20.

Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити не менше 12, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи (есе/індивідуальне завдання)

Есе оцінюється в 10-8 балів, якщо: автором чітко поставлена проблема і представлена власна точка зору стосовно її вирішення; проблема розкрита на високому теоретичному рівні, простежені системні зв'язки предмету дослідження, подані обґрунтування заявлених характеристик з коректним використанням соціологічних та політологічних термінів, що мають відношення до теми есе; надана аргументація власної думки з опорою на соціально-політичний аспект в контексті проблематики есе; есе розгорнуто розкриває заявлену тему.

Есе оцінюється в 6-8 балів, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) стосовно вирішення проблеми; тема розкрита з конкретним використанням соціологічних та політологічних та спеціальних понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки та обґрунтування явно не простежуються); надана аргументація власної думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики есе; есе не містить відповіді на одне з питань плану есе або заявлена тема розкрита не в повній мірі, зокрема не проаналізовані деякі суттєві характеристики предмету розгляду.

Есе оцінюється в 4-6 балів, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита при формальному використанні соціологічних та політологічних та спеціальних термінів; дана аргументація своєї думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики есе без теоретичного обґрунтування; есе не містить відповіді на два питання плану есе або заявлена тема розкрита не до кінця, а саме: опущена значна частина суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише деякі суттєві характеристики предмету дослідження.

Есе оцінюється в 2-4 бали, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита на буденному(а не теоретичному) рівні; аргументація власної думки слабо пов'язана з розкриттям проблеми; опущений аналіз суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише несуттєві характеристики предмету дослідження.

Есе оцінюється в 0 балів, якщо: есе має реферативний характер без соціологічного та політологічного аналізу; есе є плагіатом, тобто коли автор скористається нечесним шляхом представлення чужих думок власними.

Екзамен (40 балів)

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях; не виконав або виконав МКР, завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Здобувачі вищої освіти, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю допускаються до екзамену.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком навчального процесу.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами підсумкового контролю у формі екзамену, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Екзамен проводиться у формі письмового опитування за питаннями екзаменаційного білета. Білет іспиту складається з трьох питань.

Питання екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

високий рівень 40 - 36 б.	Здобувач виявляє глибокі фундаментальні знання теорії, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
достатній рівень 35 – 30 б.	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу. Здобувач уміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
середній рівень	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень дисципліни, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не

29 – 24 б.	вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; викладає матеріал непослідовно Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
початковий рівень менше як 23 б.	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати стандартні завдання навіть. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
		екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано / passed
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)	задовільно	
67-74	D (задовільно)		
60-66	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано / fail
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)		

11. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Політична регіоналістика»:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю, якщо він не відпрацював пропущені навчальні заняття, не пересклав оцінки 0, 1, 2, 3 отримані на навчальних заняттях, не виконав або виконав модульну контрольну роботу, завдання самостійної та індивідуальної робіт з оцінкою, що становить менше 60 % від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт;

- здобувач вищої освіти, який має академічну заборгованість з освітнього компоненту за результатами поточного контролю, не допускається до екзамену. Рішення про недопущення за поданням викладача приймає декан факультету,

його оприлюднюють до початку екзамену. У відомості обліку успішності роблять запис «не допущено»;

- здобувач вищої освіти допускається до складання екзамену після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю;

- здобувач вищої освіти підготувався до екзамену з освітнього компонента, якщо його рейтингова оцінка за результатами екзамену є більшою або рівною 24 балам (60 % від максимально можливої для даної форми контролю кількості балів). Рейтингову оцінку такого здобувача вищої освіти з освітнього компонента визначають як суму рейтингової оцінки за результатами поточної успішності та рейтингової оцінки за результатами екзамену;

- якщо допущений до екзамену здобувач вищої освіти не підготувався (його рейтингова оцінка за результатами екзамену є меншою 24 балів), то бали за екзамен до рейтингової оцінки поточної успішності не додаються, виставляють підсумкову оцінку з освітнього компоненту FX за шкалою ЄКТС та «незадовільно» за національною шкалою;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю у формі екзамену отримали незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії яку створюють за розпорядженням декана факультету;

- відповідь здобувача вищої освіти, який ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, оцінюють за 100-бальною шкалою без урахування рейтингової оцінки поточної успішності;

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачі вищої освіти не присвоюють;

- якщо здобувач вищої освіти, допущений до семестрового контролю не з'явився на семестровий екзамен, у відомості обліку успішності викладач записує «не з'явився». Про незалежні від здобувача вищої освіти причини (у тому числі непрацездатність у зв'язку із хворобою), які підтверджують неможливість його присутності на екзамені, він має негайно повідомити декана факультету.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» URL : https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання технічних засобів

для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення онлайн-відеоконференцій.

13. Рекомендована література

Основна

1. Алексеєнко І. В., Курас А. І., Маргулов А. Х. Глобальні проблеми міжнародних відносин та світової політики: безпековий вимір : підруч. ; за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. І. В. Алексеєнко / І. В. Алексеєнко, А. І. Курас, А. Х. Маргулов. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 164 с.
2. Вегеш М., Палінчак М., Петрінко В. Геополітика в постатях і термінах : підручник для студентів і аспірантів спеціальності «Політологія». Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 786 с.
3. Історія міжнародних відносин : підруч. / І. В. Алексеєнко, А. Х. Маргулов, І. А. Єремєєва, М. В. Несправа. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 228 с.
4. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.
5. Міжнародні відносини та світова політика [Електронний ресурс] : навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.
6. Руда Л. А. Теорія міжнародних відносин та геополітика: навчально-методичний посібник для підготовки до семінарських занять [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 77 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7380>
7. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін. Л. М. Герасіна, В. Л. Потрібна та ін. Харків : Право. 2016. 540 с

Допоміжна

1. McGlinchey Stephen. Foundations of International Relations. London: Bloomsbury. 2022. 237 p.
2. Spindler M. International Relations: A Self-study Guide to Theory. Columbia University Press, 2013. 232 p.
3. Булик М. В. Історія міжнародних відносин у давні часи: навчальний посібник. Маріуполь : МДУ, 2017. 274 с.
4. Глобальні проблеми сучасності : підручник / [кол. авт.]; за ред. В. С. Бакірова (голова), А. П. Голікова, О. А. Довгаль, В. А. Пересадько, В. І. Сідорова. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 632 с.
5. Дністрянський М. С. Геополітика : Навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 436 С.

6. Європейський Союз: від ідеї до імплементації. Практикум / Упорядники: М.К. Кеда та ін.: Навч.-метод. Посібник. Чернігів : Десна Поліграф, 2017. 616 с.
7. Єремєєва І. А. Теорії цивілізацій та міжнародні конфлікти : підруч. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 144 с.
8. Ігнат'єва Т.В. Геополітика України в категоріях і поняттях: минуле та сучасність : навч. посіб. [для студентів ВНЗ спец. «Політологія», «Історія України»]. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2015. 111 с.
9. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. Чернівці: Книги-XXI, 2019. 271 с.
10. Лісовський П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація: навч. посіб. Київ : Кондор, 2017. 156 с.
11. Майборода О.М. Етнічність у міжнародній системі. Іїв .: ПІЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2015. 408 с.
12. Мальський М. З., Мацях М. М.Теорія міжнародних відносин: підручник. 4-те вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2011. 406 с.
13. Міжнародні відносини та світова політика : підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський ; за ред. В. А. Манжоли. Київ : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. 863 с.
14. Міжнародні організації: Навч. посібник / За ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Логвінової Н.С. Київ : Центр навчальної літератури, 2009. 223 с.
15. Міжнародні системи і глобальний розвиток [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [В. А. Манжола та ін. ; за ред. Л. В. Губерського, В. А. Манжоли] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Київ. ун-т, 2008. 606 с
16. Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2015. 816 с.
17. Суботін А.А. Теорія міжнародних відносин: посібник-хрестоматія / А.А.Суботін, М.С.Каменецький. Київ : ВПЦ „Київський університет”, 2007. 192 с.
18. Філософія інтеграції: Монографія / За заг. ред. В.Д.Бондаренка, Ф.Г.Ващука. Ужгород : ЗакДУ, 2011. 544 с
19. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин. Львів : Новий Світ-2000, 2010. 360 с
20. Чекаленко, Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк; за заг. ред. Л. Д. Чекаленко. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.

Першоджелела

1. Nye J. Soft Power: the Means to Success in World Politics. N. Y. : PublicAffairs, 2005. 191 p.
2. Бжезінський З. Велика Шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи /пер. з англ. О. Фешовець. Львів-Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2000. 236 с.

3. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство. Київ : Вид. Дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с.
4. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах /з передм. Френсіса Фукуями; пер. з англ. Тарас Цимбал. Київ : Наш формат, 2020. 441 с.
5. Нікколо Макіавеллі. Флорентійські хроніки. Державець. Переклад з італійської: Анатоль Перепадя. Харків: Будинок друку, 2013. 470 с.
6. Святий Августин. Сповідь / Переклад з латини Юрія Мушака. Видання третє. Київ : Основи, 1999. 319 с.
7. Томас Гоббс. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної. Переклад з англійської: Ростислав Димерець, Володимир Єрмоленко, Наталія Іванова, Євген Мірошниченко, Тетяна Олійник; передмова та примітки: Тамара Польська та Віктор Малахов. Київ : Дух і Літера, 2000. 600 с.
8. Тоффлер Е. Третя Хвиля /пер. з англ. А. Євса ; ред. пер. В. Шовкун. Київ : Видавничий дім «Всесвіт», 2000. 475 с.
9. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості / пер. з англ. Тетяна Сахно. Київ : Наш Формат, 2020. 185 с.
10. Хантінгтон Семюел П. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. Пер. з англ. Наталії Климчук. Львів : Кальварія, 2006. 474 с.

13. Питання семестрового іспиту

1. Місце ТМВ в системі наук та взаємозв'язки із суміжними науковими дисциплінами.
2. Проблема методу в дослідження міжнародних відносин.
3. Особливості застосування методів наукового пізнання на теоретичному та емпіричному рівнях дослідження міжнародних відносин.
4. Проаналізуйте основні поняття та категорії ТМВ. Співвідношення категорій "міжнародні відносини", "міжнародна політика" та "зовнішня політика" в ТМВ.
5. Рівні міжнародних відносин.
6. Особливості міжнародних відносин кінця ХХ початку ХХІ ст.
7. Геополітика як складова теорії міжнародних відносин.
8. Глобалізація як процес формування єдиної системи міжнародних відносин.
9. Цивілізаційний підхід до досліджень міжнародних відносин. Критерії визначення цивілізації. Цивілізаціологія та формування єдиної міжнародної цивілізації.
10. Міжнародно-політична думка Стародавньої Індії та Китаю.
11. Міжнародно-політична думка античної Греції та Риму.
12. Міжнародно-політична думка Середньовіччя.
13. Міжнародно-політична думка епохи Відродження та Нового часу.

14. Загальна характеристика Вестфальської міжнародної системи.
15. Віденська міжнародна система: епоха “Європейського концерту”
16. Становлення Версальсько-Вашингтонської системи 1919 – 1922 рр.
17. Біполярний розвиток світу в період Ялтинсько-Потсдамської системи МВ.
18. Міжнародна система на рубежі ХХ - ХХІ ст.
19. Виникнення та сутність системного підходу в ТМВ.
20. Поняття "сила" в ТМВ. Сила як атрибут суб'єктів міжнародних відносин.
21. Проблема дефініювання міжнародних конфліктів. Особливості міжнародних конфліктів сучасності.
22. Поняття «національний інтерес» в ТМВ.
23. Недержавні міжнародні актори: поняття та сутність.
24. Міжнародні переговори: сутність, типи, функції.
25. Форми міжнародної співпраці. Міжнародні союзи та коаліції як форми міжнародного співробітництва.
26. Міжнародне співробітництво для подолання глобальних проблем сьогодення.
27. Поняття «міжнародна інтеграція», її види, форми та розвиток інтеграційних ідей.
28. Особливості розвитку сучасної геополітичної ситуації в світі.
29. Державна як ключовий актор міжнародних відносин.
30. Види міжнародних організацій.
31. Проблема класифікації наукових концепцій ТМВ.
32. Основні положення класичного реалізму.
33. Лібералізм в теорії міжнародних відносин. Принципи В.Вільсона та їх зв'язок з ліберально-ідеалізму теорією.
34. Марксизм в теорії міжнародних відносин. Соціально-класові теорії імперіалізму.
35. «Великі дебати»: місце в них політичного реалізму і ідеалізму.
36. Положення неореалізму та неолібералізму, основні суперечності між ними.
37. Теорія неомарксизму та її найважливіші розбіжності із класичним марксизмом. Світ-системна теорія та параметри нерівномірного розвитку країн Півдня – Півночі.
38. Модерністські теорії міжнародних відносин.
39. Американська школа геополітики: теорія «морської могутності» А. Мехена.
40. Американська школа геополітики: концепція «Rimland» Н. Спідмена.
41. Британська школа геополітики . теорія «Хартленда» Г. Маккіндера.
42. Німецька школа геополітики: особливості «Континентального блоку» К. Хаусхофера.
43. Німецька школа геополітики: концепція «номоса» К. Шмітта. «Бегемот проти Левіафана».

44. Німецька школа геополітики: Біогеографічна концепція Ф. Ратцеля та концепція «держави як органічної форми життя» Р. Челлена.
45. Теорія мондіалізму. Концепція «кінця історії» Ф. Фукуяма.
46. Теорія С.Хантінгтона «зіткнення цивілізацій».
47. Теорія конвергенції З. Бжезинського.
48. Концепція «постіндустріального суспільства» Е. Тоффлера. «Третя хвиля».
49. Теорії сучасного світовлаштування: модель геостратегічних сфер та геополітичних регіонів С. Коена.
50. Закономірності ієрархії в міжнародній системі, наукові підходи до проблеми типологізації міжнародних систем.
51. Проблеми типології держав в системі міжнародних відносин.
52. Організаційні засади функціонування міжнародних організацій.
53. Поняття дипломатичних відносин; зміст, форми та функції дипломатії.
54. Різновиди класифікацій міжнародних конфліктів. Фази міжнародних конфліктів.
55. Пріоритети зовнішньополітичної діяльності України. Проблема стратегічного партнерства.
56. Регіони окремих держав, як суб'єкти міжнародних відносин. Великі міста та мегаполіси.
57. Фактори та структура сучасного інтеграційного процесу. Види міжнародної інтеграції.
58. Взаємозв'язок і характер стосунків між основними учасниками міжнародних відносин.
59. Україна в системі міжнародних відносин.
60. Транснаціональні корпорації та їх вплив на міжнародні відносини.
61. Міжнародні політичні та воєнно-політичні організації: Організація Об'єднаних Націй.
62. Міжнародні політичні та воєнно-політичні організації: Організація північноатлантичного договору (НАТО).
63. Міжнародні організації торгівельно-економічної сфери.
64. Міжнародні валютно-фінансові організації: Міжнародні економічні організації групи Світового банку.
65. Міжнародні валютно-фінансові організації: Міжнародний валютний фонд (МВФ).
66. Міжнародні валютно-фінансові організації: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР).
67. Глобальні проблеми в системі «суспільство – суспільство»: проблеми миру та роззброєння, тероризм, наркобізнес, міжнародна злочинність.
68. Глобальні проблеми в системі «суспільство – суспільство»: проблема відсталості слаборозвинених країн, проблеми охорони здоров'я, освіти, культури.
69. Глобальні проблеми в системі «людина-суспільство»: Етнічні та конфесійні проблеми сучасного світу, демографічна проблема.

70. Глобальні проблеми в системі «суспільство-природа»: глобальна проблема енергетичної безпеки та водогосподарська проблема сучасності.
71. Глобальні проблеми в системі «суспільство-природа»: проблема використання та охорони земельних ресурсів та глобальна продовольча проблема.
72. Європейські інтеграційні процеси.
73. Інтеграційні процеси в країнах Північної і Південної Америки.
74. Інтеграційні процеси на африканському континенті.
75. Інтеграційні процеси на Близькому Сході.
76. Інтеграційні процеси в країнах Азії та в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.
77. Євроінтеграційний вектор зовнішньої політики України.
78. Відносини Україна – НАТО.
79. Україна та ООН.
80. Співробітництво як форма співіснування у сучасних міжнародних відносинах. Принципи міждержавних відносин.
81. Проблеми розв'язання воєнних конфліктів.
82. Національна, міжнародна та колективна безпека.
83. Особливості та закономірності еволюції міжнародних систем.
84. Принцип національного суверенітету у системі міжнародних відносин.
85. Особливості правового регулювання міжнародних відносин. Право прав людини і міжнародне гуманітарне право.
86. Форми та роль міжнародного права.
87. Дипломатія у структурі міжнародних відносин. Державні органи управління і сучасна дипломатія.
88. Кіберпростір та кібергеополітика як елемент глобалізаційних процесів ХХІ ст.
89. Цифрова дипломатія (digital diplomacy) та дипломатія соціальних мереж (Twitter diplomacy). Інтернет як інструмент міжнародної політики.
90. Моральний та етичний виміри міжнародних відносин.
91. Поняття та основні категорії міжнародного і світового порядку. Організація сучасного світового порядку.